

Benedict Wells: Yksinäisyyden jälkeen

[AM/31 ADMIN](#)

Menneisyyden jälkeen – RIITTA VAISMAA (29.3.2021)

Sveitsiläis-saksalaisen Benedict Wellsin neljäs mutta vasta ensimmäinen suomennettu romaani *Yksinäisyyden jälkeen* on sisällöltään runsas ja monisäikeinen ja tunnelmaltaan melankolisen rauhallinen. Se on kiehtovan keveästi kirjoitettu ja soljuvasti etenevä, vaikka teemat ja tapahtumat ovat paljolti surumielisiä. Teoksen loppuvaiheita ei voi lukea liikuttumatta; nyhkyromaanista ei kuitenkaan ole kyse.

Yksinäisyyden jälkeen sai ilmestymisvuonnaan 2016 Euroopan unionin kirjallisuuspalkinnon. Se on käännetty 37 kielelle. Raimo Salmisen suomennos on erinomaisen onnistunut. Se tuo herkästi esiin monet pienet yksityiskohdat, tunteiden liikahtukset ja kerronnan psykologisen tarkkuuden.

Yksinäisyyden jälkeen pohtii menneisyyttä meissä ja pyrkii selvittämään, voiko menneisyyttä muuttaa. Se muistuttaa, että menneisyyksiä on yhtä monta kuin on kokijaakin ja että vielä aika ja tilanteet muuttavat kunkin kokemusta menneisyydestä. Romaanin loppuvaiheet suuntaavat kuitenkin toiveikkaasti tulevaisuuteen, vaikka jo nuorimmillakin on menneisyydessään kannettavana raskas menetys.

Wellsin romaanin lähtökohdassa Münchenissä asuvan nuoren perheen vanhemmat menehtyvät vakavassa liikenneonnettomuudessa. Kolme lasta jää orvoksi. Nuorin on Jules, jonka lapsuus päättyy yksitoistavuotiaana. Veli Marty on muutaman vuoden vanhempi, eikä sisar Lizilläkään ole ikää kuin neljätoista vuotta.

Lasten turvallinen elämä muuttuu hetkessä. He joutuvat ankeaan maaseutuinternaattiin, jossa kukin yrittää omalla tavallaan selviytyä ja kestää yksinäisyytensä ja surunsa, jotka leimaavat sisarusten koko loppuelämää. Jules ja Marty kokevat, että myös Liz hylkää ja pettää heidät. Vanhimman sisaruksen pitäisi huolehtia nuoremmistaan. Vaatimus on kohtuuton, ja Liz ajautuu elämänjanossaan liian varhain kohti aikuisuutta. Hänellä on monia poikaystäviä, jotka hän jättää kunkin vuorollaan. Koulu on hänelle toisarvoista, ja pian huumeet turruttavat eläväisen tytön pyristelyä. Vasta aikuisina Jules ja Marty pystyvät ymmärtämään sisartaan; Lizkin oli tapahtumien alkupuolella lähes lapsi.

Jules on romaanin minäkertoja. Hienovaraisesti Wells onnistuu luomaan kuvan, että Jules ei ole tyypillinen minäkertoja vaan hän todellakin kirjoittaa tätä romaania.

Jules muuttuu eläväisestä pojasta hiljaiseksi, hän vetäytyy itseensä ja syrjään. Hän istuu luokan sivussa yksin pulpetissaan ja usein omissa ajatuksissaan, kunnes hänen viereensä istuva punatukkainen kaunis mutta erikoinen tyttö Alva herättää ensin mielenkiinnon, sitten ystävyuden ja ajan kuluessa myös rakkauden. Wells pohtii paljon ystävyuden ja rakkauden merkitystä. Ainoita oppeja, joita nuori Jules ehti saada isältään oli se, että hyvä ja pitkäaikainen ystävyys on usein elmässä jopa rakkautta tärkeämpää.

Julesin ja Alvan suhde ja sen monet vaiheet ovat keskeisimmät tapahtumat romaanissa *Yksinäisyyden jälkeen*. Myös Alva kantaa lapsuuden traumaa, oikeastaan useampaakin. Nuorten elämässä on pitkiä jaksoja, jolloin he ovat täysin erossa. Alva opiskelee ja asuu pitkän jakson Venäjällä, avioituu siellä ja muuttaa Sveitsiin. Jules ei löydä elämänsä polkua tai tarkoitusta. Hän aloittaa oikeustieteen opinnot mutta keskeyttää ne. Hän yrittää valokuvaajan ammatista leipäpuuta, mutta menestys ei ole riittävä. Hän työskentelee levyfirmassa, jonka hän jättää surutta, kun kuulee Alvan kutsun. Koko ajan haaveena on kirjailijan ammatti, jota hän lähenee kustannustoimittajan työssä.

Kaikkien sisarusten elämässä heijastuu ihmisten pohjimmainen yksinäisyys ja ihmisten välisten yhteyksien hauraus. Sisarusten yhteydenpito on vuosia vain satunnaista. Erakko Marty menestyy lopulta sekä liikemiehenä että tiedemiehenä ja löytää rinnalleen ihanteellisen kumppanin. Vaikeimmalta vaikuttaa hyvin

häilyväisen Lizin elämän suunnan löytyminen. Lopulta sisarusten välit ovat hyvinkin kiinteät, ja he pystyvät tukemaan toisiaan.

Omien lasten merkitys nousee romaanissa keskeiseksi. Jules ja Alva ovat nuorena sopineet, että jos kummallakaan ei ole 30-vuotiaana lapsia, he tekevät niitä yhdessä. Tie on kuitenkin mutkikas eikä lainkaan itsestään selvä. Marty ja Elena eivät voi saada omia lapsia. Kipeää tilannetta korvaavat läheisten lapset. Myös Liz kaikessa häilyvyydessään kaipaa omaa lasta, jonka kenties jo hedelmällisen ikänsä lopun lähetessä voi saada, kun päästää nuoruuden ystävän vuosien pyristelyn jälkeen lähelleen. Voi vain toivoa, että hän ei hylkää tätäkin suhdetta.

Menneisyys määrittää kaikkien henkilöiden elämää, vaikka he pyrkivät katsomaan eteenpäin. He kokevat elävänsä väärää elämää, jos menneisyys hallitsee. Onneksi toinen elämä on niin totta, että siinä ei voi olla mitään väärää.

Mietin romaanin loppupuolella, olisiko romaani ollut hyvä kokonaisuus ilman Alvan ja samalla koko perheen vakavaa koettelemusta, vaikka se koskettavuudessaan on järisyttävä. Eikö henkilöillä kenties ollut menetyksiä jo tarpeeksi? Pitikö kuusivuotiaallekin antaa elämän matkalle oma traumansa? Pitääkö vakavien traumojen kulkea sukupolvelta toiselle? En arvostele kirjailijan ratkaisua, ihmettelen vain.

Toinen ihmettelyäni herättänyt ratkaisu on teoksen alkuluku, joka kertoo romaanin lopusta. Se toki antaa matkan varrella toivoa, mutta samalla kertoo osittain teoksen loppuratkaisun. Tämäkin on vain kysymys, ei kriittinen arvio.

Yksinäisyyden jälkeen on tyylikäs, herkkä ja syvälinen. Se on viisas teos täynnä hiljaista voimaa. Benedict Wells pohdiskelee teemojaan, ei huuda asiaansa.

Olen viime vuosina lukenut melko paljon saksan kielellä kirjoitettujen nykyromaanien suomennoksia. *Yksinäisyyden jälkeen* on ainoa, joka ei lainkaan kosketa Saksan lähimenneisyyden kipukohtia. Teos kattaa vuodet 1980-2014. Yksilöpsykologinen tarkastelu ei kaipaa tarkempaa ympäristöä. *Yksinäisyyden jälkeen* on ajaton ja yleispätevä; sen kulku voisi tapahtua missä tahansa paikassa.

Benedict Wells: *Yksinäisyyden jälkeen* (Vom Ende der Einsamkeit). Suom. Raimo Salminen. Aula & Co 2021. 320 s.

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko